

## جنگ آلمان و شوروی

مردم بغیر از « هیتلر » دربارهٔ نبرد تاریخی روسیه در ۱۸۱۲ که توسط « ناپلئون » اداره میشد بسیار سخن گفته اند. بيمورد نیست گفته شود که بین این دو حملهٔ بزرگی که بر آن کشور شده شباهت مختصری موجود است.

باید بخاطر داشت که اولاً حملهٔ « ناپلئون » بروسیه محدود به پیشروی پیاده نظام بود. ثانیاً پیاده نظام در طول یک خط پیشروی مینمود و با اعتماد بسواره نظام و نیروهای جناحی خود را در مقابل هر گونه غافلگیری از هر سو مطمئن ساخته بود. بسا وجود این ضعفهای آشکار « ناپلئون » هدف خود یعنی « مسکو » را تصرف نمود در حالیکه « هیتلر » با دارا بودن مزایا و برتری‌هایی از لحاظ اسلحه و نیروی موتوریزه و دستجات قوی هوایی بهیچوجه نتوانست بمسکو برسد. صحیح است که « ناپلئون » برای مبارزه ۶۰۰،۰۰۰ نفر در اختیار داشت که فقط این عده فرانسوی بودند و ۴۵۰،۰۰۰ نفر از این عده را بسوی مرکز روسیه سوق داد ولی روسها با ۲،۰۰۰،۰۰۰ نفر جنگ را شروع کرده و بحمله نپرداختند تا اینکه نیروی مهاجم خود را بمسکو نزدیک نمود.

در پیکار اخیر نیروهای آلمان تقریباً ده برابر ارتش ناپلئون یعنی از لحاظ شماره ۶،۰۰۰،۰۰۰ نفر بود. باینظریق « هیتلر » نتوانست در تمام جبهه‌ای که از « بالتیک » تا « دریای سیاه » امتداد داشت پیشروی کند. نیروهای مکانیزه و هوایی دارای مزایای زیادی میباشند که « ناپلئون » فاقد آنها بود.

احتمال قوی میرود که روسها جنگ را با دو میلیون نفر شروع کرده اند و ایندفعه نیز همان روش جنگی ۱۸۱۲ را پیش گرفتند و در تمام جهات درحین عقب نشینی سخت میجنگیدند و یکی دیگر از سخت ترین مقاومت‌های خود را در مقابل نیروی دشمن هنگامی بمنصهٔ ظهور رسانیدند که مهاجم بنقاط حساس و نزدیک « مسکو » رسیده بود و در آنجا از پیشرفت آنها بسختی جلو گیری نمودند.

هم ، ناپلئون ، وهم ، هیتلر ، هر دو حمله بروسیه را درست و سبب تابستان یعنی ۲۲ ژوئن شروع کردند . هیتلر ، در اینکار با تاریخ و سرنوشت بمبارزه پرداخت و با وجود سرعت مبهوت کننده ای که در آغاز حمله نصیب ارتش آلمان گردید باز حد متوسط سرعت و پیشرفت او هرگز با سرعت پیشرفت ناپلئون نرسید فرانسویها پس از ۱۱۰ روز با سرعت متوسط روزی هفت میل بمسکو رسیدند ناپلئون ۶۰۰ میل مسافت بین « نیمن »<sup>(۱)</sup> و « اسمولنسک » را در ظرف ۳۸ روز پیمود و ۲۶۰ میل باقیمانده را در ظرف ۲۷ روز که در حقیقت منتهای سرعت شکفت انگیز ارتش بدون موتور میباشد طی نمود . هیتلر ، با تانکها و قوای موتوریزه خود با سرعت روزی ۴ میل و نیم به نزدیکی مسکو ، رسید بهر جهت باید اضافه کرد که او راه تا « اسمولنسک » را با سرعت روزی ۱۵ میل طی کرد و از « اسمولنسک » تا « موزایسک » نیروی وی در هر ۲۴ ساعت ۲/۷۵ میل بیشتر نتوانست پیشروی نماید . قوای آلمان و فرانسه هیچکدام برای مبارزه های زمستانی آماده نبودند امپراطور فرانسه تصمیم گرفته بود قبل از فرا رسیدن سرمای سخت از « مسکو » عقب نشینی کند و در آن موقع این جنگ بطرز قابل ملاحظه ای از حیثیت او کاست و در پانزدهم اکتبر هنگامی که میخواست عقب نشینی را شروع کند بیش از ۳۰۰،۰۰۰ نفر از سربازانش باقی نمانده بود در حالیکه روسها تقویت شده و نیروی آنان به ۲،۸۰۰،۰۰۰ نفر افزایش یافته بود ، عقب نشینی یکمرتبه شروع شد زمینستان خود را ظاهر میساخت و اشکالات نیروی فرانسه افزایش مییافت .

قسمتهای متفقین دریافتند که هر گونه قصور و غفلتی که در این مورد بشود خطر حتمی در بر خواهد داشت در حین عقب نشینی نیروی فرانسه از جناحین مورد حمله واقع گردید و باین طریق بدبختی آنان آغاز شد . عاقبت « ناپلئون » موفق شد که ۲۵۰،۰۰۰ سرباز خود را از این گرداب مهلک نجات بخشد . مجموع تلفات کشته و زخمی که در این عقب نشینی بواحدهای ارتش فرانسه وارد شد به ۱۵۰،۰۰۰ تخمین زده شده و این عده تلفات باید از جمع ۴۵۰،۰۰۰ سربازیکه از « نیمن » گذشته بودند کسر شود تعداد زیادی نیز بر اثر سرما و گرسنگی جان سپرده و از پا در آمده بودند و روسها هم ۱۲۵۰،۰۰۰ اسیر گرفتند . اکنون دریافتن این موضوع آسان است که

چراستاد ارتش نازی، دچار نگرانی شده بود. آلمانها میدانستند که حتی با کمک راه آهن و وسائل حمل و نقل موتوری اگر در زمستان روسیه عقب نشینی کنند دچار بدبختی و سرنوشتی خواهند شد که بر «ناپلئون» وارد آمد. خاطره قزاقان روسی که نیروی فرانسه را در هنگام عقب نشینی در میان برف و سرما بستوه آوردند بودند در نظر فرماندهان ارتش آلمان مجسم بود.

## ۱۳- دوره تعادل

عدم توانائی روسها در تکمیل موفقیت غیر قابل تردیدی که در هفته های اول سال ۱۹۴۲ بدست آورده بودند بآلمانیها فرصت غیر منتظره ای داد و چون آلمانیها میدانستند که ملل متفق در نتیجه ورود ژاپن در جنگ بکشمکش نوینی گرفتار شده اند لذا توانستند از این فرصت استفاده بیشتری نمایند.

دولتین انگلستان و آمریکا در این موقع ناگزیر بودند که قسمت عمده ادوات و آلات جنگی خود را بسوی خاور دور سوق دهند و چون وضع بدین شکل تغییر یافت آلمانیها شروع بتقویت عوامل جنگی خود نمودند. از طرف دیگر برای تجدید سازمان دستگاہ تولید فرآورده های جنگی بمنظور نگاهداری نیروی زمینی و هوائی با اقدامات اساسی پرداختند.

نخستین و مهمترین نیاز آلمانیها ایجاد واحدهای تازه ای بود که بوسیله آنها بتوانند دوباره در جبهه روسیه شروع به پیکار نمایند زیرا در سال ۱۹۴۲ مجبور شدند که قسمت عمده نیروی خویش را متوجه جبهه خاور نمایند. از طرف آلمانیها قبول نمودن سیاستی بغیر از ادامه جنگ در روسیه اعتراف بشکست و از هم کسب ختم رشته پیروزی بود. حتی قطع فشار در جبهه خاور ممکن بود منجر به پیشروی نیروی شوروی در پروس خاوری شود و همچنین واکنش صرف نظر نمودن از جبهه خاور در کشورهای اشغال شده ممکن بود بزیر آلمان تمام شود. در نتیجه سران نازی، چاره ای جز ادامه نبرد در خاک روسیه نداشتند و چون از لحاظ اقتصادی در فشار بودند لذا خود را ناگزیر میدیدند که لااقل تا پایان سال ۱۹۴۲ پیروزی نهائی را بدست آورند.

از این رودولت آلمان برای رسیدن به هدف اصلی بررسی مجدد و دقیقی راجع به نیروی ذخیره در داخل کشور پرداخت. این موضوع مخصوصاً پس از وارد آمدن تلفات زیاد در ششماه اول جنگ ۱۹۴۱ بارتش آلمان مورد دقت سران «نازی» قرار گرفته بود.

تعداد کارگران بالغ و قابل استفاده آلمان بغیر از کارگران امور کشاورزی، بازرگانی و وسائل حمل و نقل بالغ بر چهارده میلیون ونیم می شد، در حالیکه در کشور انگلستان تعداد این قبیل کارگران از هفت میلیون ونیم تجاوز نمی نمود، با این وصف در اواخر سال ۱۹۴۲ دولت آلمان بعلت دادن تلفات زیاد دریافت که هر گاه نیروی کشور های خارجی را هم بر نیروی خود اضافه نماید با این حال نیروی کافی برای احتیاجات جنگی خود نخواهد داشت بادر نظر گرفتن مشاغل مختلف در آلمان، لهستان و چکوسلواکی مردان کار بالغ بر ۶۰ میلیون نفر میشدند. در حالیکه تعداد این افراد در کشورهای اشغال شده به ۴۰ میلیون میرسید. متفقین آلمان نیز میتوانستند فقط ۳۷ میلیون نفر تهیه نمایند. بنابراین تعداد افراد مزبور تقریباً به ۱۵ میلیون میرسید. از این عده میبایستی برای صنایع مختلف کار کرده و برای نیروی محور سرباز تهیه نمود با وجود داشتن ذخیره انسانی باز آلمانیها شکایت مینمودند که باندازه کافی کارگر برای کارخانه های اسلحه سازی و تهیه خود را با جهت ملل مختلف اروپائی در اختیار ندارند.

### رتال جامع علوم انسانی

در حقیقت هم تقویت نیروی نظامی و صنعتی آلمان از این منبع ذخیره چهار اشکال شده بود نه تنها راه تقویت نیروی آلمان از خارج مسدود شده بود بلکه در داخل آلمان هم ظن قوی میرفت که هر گاه دولت آلمان بخواهد نیروی نظامی خود را بوسیله انتقال کارگر از قسمت صنعتی به قسمت نظامی تقویت نماید ماشینهای صنعتی بطور کلی فلج خواهد شد. در عین حال احتیاج باز دیاد فرآورده های صنعتی بحدی بود که دولت آلمان مجبور بود فرآورده های جنگی خود را با وجود کاسته شدن تعداد کارگران صنعتی بیش از پیش افزایش دهد. جبهه روسیه چون گرداب عظیمی قادر ببلع هر اندازه نیروی انسانی و ادوات جنگی بود بنا بر این نخستین قدم این بود که مصرف داخلی کشور نقصان یابد لکن در عوض

اقلام مهم مواد غذایی بوسیله تقویت ماشینهای کشاورزی بایستی روبازدیدارود که آنها هم باز مستلزم افزودن نیروی انسانی بود .

تقویت نیروی انسانی بدو وسیله ممکن بود : اول وارد کردن کارگران خارجی . دوم بکارگماشتن زنان . از آماري که بدست آمده معلوم میشود که تعداد کارگران مولد فرآورده های مختلف در بهار سال ۱۹۴۱ بالغ بر ۱۵ میلیون نفر میشد تصور نمیرود که در ماههای اول سال ۱۹۴۲ بغیر از دو میلیون نفر اسرای جنگی که بیشتر بساختن جاده و امور کشاورزی گماشته شده بودند چیزی باین عده اضافه شده باشد . از طرف دیگر عده زیادی اسرای جنگی روسی بدست آلمانیها افتاده بود لیکن طبق اطلاع حاصله هیچیک از این اسرا بداخل خاک آلمان سوق داده نشده بودند . واجع بزنها تردیدی نیست که در سال ۱۹۳۹ تعداد آنها نیکه با امور صنعتی اشتغال داشتند بالغ بر ۸ میلیون نفر میشد و این پیکره میتوانست در اوائل سال ۱۹۴۲ بدهه میلیون افزایش داده شود در هر صورت از این پیکره هانمیتوان چنین نتیجه گرفت که موقعیکه در زمستان سال ۱۹۴۱ و بهار سال ۱۹۴۲ دولت آلمان باین اقدامات پرداخت موفق با افزایش کلی نیروی انسانی شده باشد از طرف دیگر بقرض آیمکه آلمانیها بر اثر جمع آوری اسرای جنگی موفق باز دیداد نیروی انسانی کردند باز نمیتوان اطمینان داشت که این اقدام آلمان منتج با افزایش نتیجه عملی نومادی خواهد شد .

دولت آلمان بمنظور ترمیم نقصانی که در تعداد کارگران صنعتی ایجاد شده بود در داخله کشور بیک سلسله اقدامات جدی و اساسی پرداخت از دیداد فرآوردهای صنعتی مورد تشویق قرار گرفت و ساختن کالاهائی که هر روز مورد استفاده مصرف کنندگان قرار میگرفت تقلیل یافت و دولت آلمان سعی نمود که بوسیله تبلیغات ملت را از مصرف آنها باز دارد ، آنقسمت از کالاهائی که مورد لزوم بود قرار شد بوسیله کارخانهای کشورهای اشغال شده تهیه گردد تا کارخانه های آلمانی بتوانند بساختن آلات ، ادوات و مهمات جنگی بپردازند ملت آلمان از همه طرف مجبور بصرفه جوئی گردید . مقصدار سوخت و مواد نفتی و وسائل نقلیه که در دسترس عامه بود تقلیل یافت و از ماشینهای صنعتی برای صرفه جوئی از لحاظ تعداد کارگر منتهای استفاده بعمل آمد . برای تقویت و

ایجاد ارتشهای جدید دولت آلمان حتی مجبور شد کارمندان بنسگاهها، شرکتها و اداراتی را که دارای پستهای مهمی بودند به جبهه اعزام دارد باین وسایل و باین روش ارتش آلمان مهیای جنگهای ۱۹۴۲ گردید.

تصور می‌رود که کشور آلمان بتواند در سال در حدود ۶۰۰،۰۰۰ جوان به تعداد سربازان خود اضافه نماید. در این صورت اگر دولت آلمان جوانان حاضر برای سربازی در سال ۱۹۴۱ و ۱۹۴۲ را احضار کند لاقلاً یک میلیون سرباز مستعد به ارتش خود اضافه خواهد نمود و اگر آنها تیرا که قبلاً از لحاظ عدم استعداد مزاجی مورد قبول واقع نشده بودند دوباره به خدمت احضار کند در حدود ۲۵۰،۰۰۰ نفر باین عده اضافه خواهد شد. همانطوریکه قبلاً ذکر شد دولت آلمان توانست بر اثر صرفه جوئی در کارگران کارخانها عده زیادی به تعداد ارتش خود بیافزاید. اگر چه بطور تحقیق تعداد حقیقی آنها را نمیتوان تعیین نمود لکن میتوان تصور کرد که این عده میبایستی قاعدتاً بین ۱،۲۵۰،۰۰۰ و ۲،۵۰۰،۰۰۰ نفر باشد. از اینرو میتوان گفت که دولت آلمان روی هم رفته موفق شد که لاقلاً سه میلیون نفر به تعداد ارتش سال ۱۹۴۲ خود بیافزاید و هر گاه باین عده ۵۰۰،۰۰۰ نفری که برای جانشین شدن زخمیان حاضر بودند افزوده شود میتوان بطور تقریب تصور نمود که دولت آلمان بین پائیز سال ۱۹۴۱ و تابستان سال ۱۹۴۲ در حدود چهار میلیون نفر با افراد خود افزوده است. همچنین میتوان تصور نمود که چون جوانان و کارگران در تحت تبلیغات سخت نازیها قرار گرفته بودند لذا از لحاظ روحیه چندان تفاوتی با نژاد قدیمی نداشتند لکن از نقطه نظر آشنائی با اصول و فنون جنگی باید اعتراف نمود که این عده از سربازان با سربازان آلمانی که در سال ۱۹۴۱ بهتاجم بخاک شوروی پرداختند تفاوت کلی داشتند. یکی از اقدامات دیگر آلمان وارد آوردن فشار بکشورهای متفق خود از قبیل رومانی و مجارستان جهت ازدیاد تعداد سربازان برای جنگ در جبهه شوروی بود.



Handwritten signature or scribble in the bottom right corner of the page.